

रामस्तु संजातकुतूहलेन ॥ विसिष्मिन्ने धर्मभृतां वरिष्ठः स चेतसा यादववंशचन्द्र ॥ ९ ॥ इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरे प्रथमखण्डे मार्कण्डेयव्रतसंवादे अह्न
 प्रदानं नाम पञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५० ॥ ।।मार्कण्डेय उवाच ॥ नानाद्रुमलताकीर्णे नानापक्षिनिना
 दिते ॥ १ ॥ गंगानिर्झरसंजाते सततं चारुनिस्वने ॥ देवदेवं महादेवं पर्यपृच्छत भार्गवः ॥ २ ॥ राम उवाच ॥ देवदेव महादेव गंगालुलित
 मूर्द्धज ॥ शशीकलेवासंयुक्तजटाभारतिभास्वर ॥ ३ ॥ पार्वतीदत्तदेहार्धं कामकालाङ्गनाशन ॥ भगनेत्रान्तकाचिन्त्य पूष्णो दशनशानन ॥
 ॥ ४ ॥ त्वत्तः परतरं देवं नाऽन्यं पश्यामि कञ्चन ॥ पूजयन्ति सदा लिंगं तव देवाः सवासवाः ॥ ५ ॥ स्तुवन्ति त्वाप्तृपिगणा ध्यायन्ति
 च मुहुर्मुहुः ॥ पूजयन्ति तथा भक्त्या वरदं परमेश्वर ॥ ६ ॥ जगतोऽस्य सस्रुत्पत्तिस्थितिसंहारपालने ॥ त्वामेकं कारणं मन्ये त्वयि सर्वं
 प्रतिष्ठितम् ॥ ७ ॥ कं त्वं ध्यायसि देवेश तत्र मे संशयो महान् ॥ आचक्ष्व तन्मे भगवन्त्यद्यनुग्राह्यता मयि ॥ ८ ॥ प्रसादमांमुख्यतया
 मयैतद्विसम्भ्रमासाद्य जगत्प्रधान ॥ भवन्तमीड्यं प्रणिपत्य सृष्टीं पृच्छामि संजातकुतूहलात्मा ॥ ९ ॥ इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरे प्रथमखण्डे
 मार्कण्डेयव्रतसंवादे परशुरामोपाख्याने शंकरगीतासु गमप्रश्नो नामैकपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५१ ॥ ४४ ॥ शंकर उवाच ॥ त्वदुक्तोयमनुप्रश्नो
 राम राजीवलोचन ॥ त्वमेकः श्रोतुमहोऽसि मतो भृशुकुलोद्भूह ॥ १ ॥ यत्तत्परमकं धाम मम भार्गवनन्दन ॥ यत्तदक्षरम
 व्यक्तं परं यस्मान्न विद्यते ॥ ज्ञानज्ञेयं ज्ञानगम्यं हृदि सर्वस्य चाश्रितम् ॥ २ ॥ त्वामहं पुण्डरीकाक्षं चिन्तयामि जनार्दनम् ॥ एतद्गाम
 रहस्यं ते यथावत्कथितं वचः ॥ ३ ॥ ये भक्तास्तमजं देवं न ते यान्ति परमवम् ॥ तमीशमजमव्यक्तं सर्वभूतपरायणम् ॥ ४ ॥
 नारायणमनिर्देश्यं जगत्कारणकारणम् ॥ सर्वतः पाणिपादन्तं सर्वतोऽक्षिशिरोमुखम् ॥ ५ ॥ सर्वतः श्रुतिमौल्यं सर्वमावृत्य तिष्ठति ॥ सर्वं
 निद्रियगुणाभासं सर्वेन्द्रियवि वर्जितम् ॥ ६ ॥ असक्तं सर्वतश्चैव निर्गुणं गुणभोक्तृ च ॥ वह्निन्नश्च भूतानामचरश्च एव च ॥ ७ ॥ मूक्षमन्वात्तद
 विज्ञेयं दूरस्थं चान्तिकं च यत् ॥ अविभक्तं विभक्तेषु विभक्तमिव च स्थितम् ॥ ८ ॥ भूतवर्ति च तज्ज्ञेयं प्रशिष्णु प्रभविष्णु च ॥ ज्योतिषामपि
 तज्योतिः तमसां परमुच्यते ॥ ९ ॥ अनादिमन्परं ब्रह्म न मत्तन्नाऽमुदुच्यते ॥ प्रकृतिर्विकृतियोऽसौ जगतां भूतभावतः ॥ १० ॥ यस्मान्पावनं नास्ति

तं देवं चिन्तयाम्यहम् ॥ इच्छामात्रमिदं सर्वं त्रैलोक्यं सवराचरम् ॥ ११ ॥ यस्य देवादिदेवस्य तं देवं चिन्तयाम्यहम् ॥
यस्मिन्सर्वं यतः सर्वं यः सर्वं सर्वतश्च यः ॥ १२ ॥ यश्च सर्वमयो नित्यस्तं देवं चिन्तयाम्यहम् ॥ योगीश्वरं पद्मनाभं विष्णुं
जिष्णुं जगत्पतिम् ॥ १३ ॥ जगन्नाथं विशालाक्षं चिन्तयामि जगद्गुरुम् ॥ शुचिं शुचिपदं हंसं तत्परं परमेष्ठिनम् ॥ १४ ॥ युक्ता
सर्वात्मनाऽऽत्मानं तं प्रपद्ये प्रजापतिम् ॥ यस्मिन्विश्वानि भूतानि तिष्ठन्ति च विशन्ति च ॥ १५ ॥ गुणभूतानि भूतेशे सूत्रे मणिगणा इव ॥
यस्मिन्नित्ये तते तन्तौ दृष्टे स्वगिव तिष्ठति ॥ १६ ॥ सदसद्ग्रथितं विश्वं विश्वेगिविश्वकर्म्मणि ॥ हरिं सहस्रशिरसं सहस्रचरणेक्षणम् ॥ १७ ॥
प्राहुर्नारायणं देवं यं विश्वस्य परायणम् ॥ अणीयसामणीयांसं स्थविष्टञ्च स्थवीयसाम् ॥ १८ ॥ गरीयसां गण्पिञ्च श्रेयसामपि ॥ यं
वाक्येष्वनुवाक्येषु निपत्सूपनिषत्स्वपि ॥ १९ ॥ गृणन्ति सत्यकर्माणं सत्यं सत्येषु सामसु ॥ चतुर्भिश्चतुरात्मानं सत्त्वस्थं सात्त्वतां पतिम् ॥ २० ॥
यं दिव्यैर्देवमर्चन्ति शुद्धैः परमनामभिः ॥ यमर्नन्यो व्यपेताशीरात्मानं वीतकल्मषम् ॥ २१ ॥ इष्ट्वानन्त्याय गोविन्दं पश्यत्यात्मन्यवस्थितम् ॥
पुराणः पुरुषः प्रोक्तो ब्रह्मा प्रोक्तो युगादिषु ॥ २२ ॥ क्षये संकर्षणः प्रोक्तस्तसुपास्यसुपास्महे ॥ यमेकं बहुधात्मानं प्रादुर्भूतमधोक्षजम् ॥ २३ ॥
नान्यभक्ताः क्रियावन्तो यजन्ते सर्वकामदम् ॥ यमार्हुर्जगतां कोशं यस्मिन्सन्निहिताः प्रजाः ॥ २४ ॥ यस्मिंछोकाः स्फुरन्तीमे जाले शकुनयो
यथा ॥ ऋतमेकाक्षरं ब्रह्म यत्तत्सदसतः परम् ॥ २५ ॥ अनादिमध्यपर्यन्तं न देवा नर्षयो विदुः ॥ यं सुरासुरगन्धर्वासिसिद्धर्षिमहोरगाः ॥ २६ ॥
प्रयता नित्यमर्चन्ति परमं दुःखभेषजम् ॥ अनादिनिधनं देवमात्मयोनिं सनातनम् ॥ २७ ॥ अप्रतर्क्यमविज्ञेयं हरिं नारायणं प्रभुम् ॥
अतिवाय्विबद्धकर्माणं चाऽतिसूर्याग्नितेजसम् ॥ २८ ॥ अतिबुद्धीन्द्रियग्रामं तं प्रपद्ये प्रजापतिम् ॥ यं वै विश्वस्य कर्तारं जगत्स्तस्थुषां
पतिम् ॥ २९ ॥ वदन्ति जगतोऽध्यक्षमक्षरं परमं पदम् ॥ यस्याग्निरस्य द्यौर्मूर्धा खं नाभिश्चरणौ क्षितिः ॥ ३० ॥ चन्द्रादित्यौ च नयने तं
देवं चिन्तयाम्यहम् ॥ यस्य त्रिलोकी जठरे यस्य काष्ठाश्च वाहनाः ॥ ३१ ॥ यस्य चासश्च पवनस्तं देवं चिन्तयाम्यहम् ॥ विषये वर्त्मानानां
यं तं वैशेषिकैर्गुणैः ॥ ३२ ॥ प्राहुर्विषयगोतारं तं देवं चिन्तयाम्यहम् ॥ परः कालात्परो यज्ञात्परस्सदसतश्च यः ॥ ३३ ॥ अनादिगर्वादिर्विश्वस्य
तं देवं चिन्तयाम्यहम् ॥ पद्भ्यां यस्य क्षितिर्जाता श्रोत्राभ्याश्च तथा दिशः ॥ ३४ ॥ पूर्वभागे दिवं यस्य तं देवं चिन्तयाम्यहम् ॥ नाभ्यां यस्या